

دانشگاه تهران

مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس

دوره: کارشناسی ارشد
رشته: زبان و ادبیات اردو

دانشکده: زبانهای خارجی

مصوب جلسه مورخ ۸۳/۹/۳ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

این برنامه بر اساس آئین‌نامه وزارتی تفویض اختیارات برنامه‌ریزی درسی به دانشگاه‌های دارای هیات ممیزه توسط اعضای هیات علمی گروه زبان و ادبیات اردو دانشکده زبانهای خارجی تدوین شده و در نود و هفتمین جلسه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه مورخ ۸۳/۹/۳ به تصویب رسیده است.

مصوبه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران در خصوص برنامه درسی

رشته : زبان و ادبیات اردو

مقطع : کارشناسی ارشد

برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو که توسط اعضای هیات
ادبیات اردو دانشکده زبانهای خارجی تدوین شده است با اکثریت آراء به تصویب
این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه
برسد.

رای صادره جلسه مورخ ۸۳/۹/۳ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه در مورد تدوین برنامه
درسی رشته زبان و ادبیات اردو در دوره کارشناسی ارشد صحیح است، به واحد ذیربط ابلاغ
شود.

رضایان

دکتر رضا فرجی دانا

رئیس دانشگاه

دکتر سید حسین حسینی

معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

دکتر علی افشار بکشلو

دبیر شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

فصل اول
مشخصات کلی رشته کارشناسی ارشد
زبان و ادبیات اردو

بنام خدا

کلیات

۱. هدف

در راستای توسعه و گسترش دوره های عالی تحصیلی و نیز فراهم نمودن بستر های تحقیق و تتبع ، هدف از تاسیس دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو تربیت مدرسین ، مترجمین و پژوهشگران ادبیات است . تعلیم شیوه های جدید تحقیقی با ابزارهای نوین ، از اهداف فعلی و نیز آتی این مقطع است.

۲. نقش و توانایی

نقش دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو، تربیت متخصصان و پژوهشگران کارآمد و ماهری است که آمادگی کامل جهت خدمت در بخش های مختلف آموزشی و پژوهشی را داشته باشند.

۳. شرایط ورود و ضرایب و مواد امتحانی

شرایط ورود به کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو ، بر اساس آیین نامه دوره کارشناسی ارشد مصوب شورای عالی برنامه ریزی است و تمام دارندگان مدرک کارشناسی از دانشگاه های مورد تایید می توانند در آزمون ورودی این دوره شرکت کنند. مواد آزمون ورودی شامل دروس اختصاصی دوره کارشناسی زبان و ادبیات اردو است.

دروس اردو اختصاصی شامل: گرامر تخصصی اردو با ضریب ۴ ، متون تخصصی با ضریب ۲ ، ادبیات منظوم با ضریب ۳ ، ادبیات منثور با ضریب ۳ ، تاریخ ادب اردو با ضریب ۲ ، ترجمه متون سیاسی ، فرهنگی ، ادبی ، اجتماعی با ضریب ۲ خواهد بود.

مواد امتحانی و ضرایب آنها:

ضریب	مواد امتحانی
۴	۱- گرامر تخصصی زبان اردو
۲	۲- متون تخصصی
۳	۳- ادبیات منظوم
۳	۴- ادبیات منثور
۲	۵- تاریخ ادبیات اردو
۲	۶- ترجمه متون سیاسی، فرهنگی، ادبی، اجتماعی

- ۱- دستور زبان اردو ۱،۲،۳
- ۲- منابع متون: کتب مصوبه دروس خواندن درک مفهوم و متون ۱،۲،۳ و تدریس متون نثر ۱،۲
- ۳- ادبیات منظوم: تدریس متون نظم ۱،۲ و ادب منظوم ۱،۲ و معانی بیان و صناعات ادبی
- ۴- ادبیات منثور: تدریس متون نثر ۱،۲ و ادب منثور ۱،۲ و افسانوی ادب ۱،۲ و انواع ادبی
- ۵- تاریخ ادبیات اردو: تاریخ ادب ۱،۲
- ۶- ترجمه ۱،۲،۳،۴

فصل دوم

جداول دروس

جدول دروس الزامی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

ردیف	کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت	
				جمع	نظری / عملی
۱	۱	ادبیات اردو در قرن ۲۰	۴	۶۴	۶۴
۲	۲	نقد ادبی ۱	۲	۳۲	۳۲
۳	۳	شعر کلاسیک	۲	۳۲	۳۲
۴	۴	روش تحقیق	۱	۳۲	۳۲
۵	۵	نقد ادبی ۲	۲	۳۲	۳۲
۶	۶	اقبال شناسی	۴	۶۴	۶۴
۷	۷	ادبیات تطبیقی	۲	۳۲	۳۲
۸	۸	انشا ادبی	۱	۳۲	۳۲
جمع کل واحد ها: ۱۸ واحد					

علاوه بر ۱۸ واحد فوق، ۴ واحد نیز درس رساله به دروس الزامی اضافه می شود. که جمعا ۲۲ واحد می باشد.

جدول دروس اختیاری کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

ردیف	کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت		
				جمع	نظری	عملی
۱	۹	غالب شناسی	۴	۶۴	۶۴	
۲	۱۰	مطالعه تخصصی ولی، میر، سودا، ذوق و مومن	۲	۳۲	۳۲	
۳	۱۱	مطالعه تخصصی مجید امجد، ناصر کاظمی و پروین شاکر	۲	۳۲	۳۲	
۴	۱۲	عروض و قافیه	۲	۳۲	۳۲	
۵	۱۳	مطالعه نهضت های ادبی در اردو	۲	۳۲	۳۲	
۶	۱۴	متون ادبی منثور	۴	۶۴	۶۴	
۷	۱۵	ادبیات منثور	۴	۶۴	۶۴	
جمع واحد: ۲۰						

دانشجویان باید ۱۰ واحد از واحدهای اختیاری فوق را انتخاب نمایند.

دروس اختصاصی رشته زبان و ادبیات اردو
دوره کارشناسی ارشد ادبیات

دروس الزامی (۱۸ واحد)

دروس اختیاری (۲۰ واحد)

واحد های الزامی :

- ۱) ادبیات اردو در قرن بیستم (۴ واحد)
- ۲) نقد ادبی ۲۰۱ (۴ واحد)
- ۳) روش تحقیق (۱ واحد)
- ۴) شعر کلاسیک (۲ واحد)
- ۵) اقبال شناسی (۴ واحد)
- ۶) ادبیات تطبیقی (۲ واحد)
- ۷) انشا ادبی (۱ واحد)

واحد های اختیاری:

- ۱) غالب شناسی (۴ واحد)
- ۲) مطالعه تخصصی ولی، میر، سودا، ذوق، مومن (۲ واحد)
- ۳) مطالعه تخصصی مجید امجد، فیض، ناصر کاظمی، پروین شاکر (۲ واحد)
- ۴) متون ادبی منثور (۴ واحد)
- ۵) عروض و قافیه (۲ واحد)
- ۷) ادبیات منثور (۴ واحد)
- ۸) مطالعه نهضت‌های ادبی در اردو (۲ واحد)

دانشجویان باید ۱۰ واحد از واحدهای اختیاری فوق را انتخاب نمایند.

* چهار واحد درس رساله نیز به واحد های الزامی فوق اضافه می گردد.

توضیح :

مجموع دروس کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو ۳۲ واحد می باشد.

تعداد واحدهای الزامی: ۱۸ واحد

تعداد واحدهای اختیاری: ۲۰ واحد

- دانشجوی باید از کل تعداد ۲۰ واحد دروس اختیاری تعداد ۱۰ واحد را حتما بگذرانند.
- رساله: ۴ واحد

فصل سوم

سرفصل دروس

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۱- ادبیات اردو در قرن بیستم
اردو ادب بیسویں صدی مین

مشخصات درس :

تعداد واحد : ۴

نوع واحد : الزامی

پیش نیاز : ندارد

هدف درس:

مطالعه و بررسی گرایش ها و مکاتب ادبی، انواع و اصناف ادبی و دیدگاههای اجتماعی، سیاسی و تاریخی موجود در این قرن

سر فصل :

- ❖ آشنایی با اهمیت قرن بیستم در خلق آثار ادبی این صده
- ❖ بررسی ادوار ادبی مختلف و گرایشات و سرمایه های ادبی قبل و بعد از تاسیس پاکستان
- ❖ مطالعه و بررسی انواع و اصناف ادبی بعد از تاسیس پاکستان و شعرای غزل سرای آن دوره
- ❖ اهمیت غزل بعد از تاسیس پاکستان و بررسی شعرای غزل سرا و حالات و خصوصیات آنها

کارشناسی زبان و ادبیات اردو

۲ - نقد ادبی ۱
ادبی تنقید

مشخصات درس :

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : الزامی

پیش نیاز : ندارد

هدف درس :

تقویت و بررسی قدرت نقد

سر فصل :

- ❖ نقد و اهمیت آن
- ❖ مطالعه ارتباط مشترک نقد و خلق اثر ادبی
- ❖ بررسی جایگاه نقد
- ❖ آشنایی و بررسی مکاتب ادبی مختلف در نقد
- ❖ نقد در اردو و مطالعه نقادان ادبی و آثار آنها

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۳ - شعر کلاسیک

اردو شاعری کلاسیکی عهد مین

مشخصات درس :

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : الزامی

پیش نیاز : ندارد

هدف درس :

آشنایی با شعر کلاسیک و شعرای آن دوره

سر فصل :

❖ مطالعه آثار شعرای کلاسیک

❖ تحلیل، بررسی و تفسیر اشعار کلاسیک

❖ بررسی صناعات ادبی

کارشناسی زبان و ادبیات اردو

۵ - روش تحقیق

تحقیق کا فن

مشخصات درس:

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: الزامی

پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

آشنایی دانشجویان با اصول و روش های تدوین و تحقیق و لوازمات آن

سر فصل:

- ❖ بررسی شیوه های تحقیق ادبی و انواع ادبی تحقیق
- ❖ مطالعه و بررسی مراحل مختلف تهیه مقالات
- ❖ آشنایی با اصول و درجات تدوین

کارشناسی ارشد زبان ادبیات اردو

۶- نقد ادبی ۲
ادبی تنقید

مشخصات درس:

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : الزامی

پیش نیاز : نقد ادبی ۱

هدف درس:

آشنایی با مکاتب و سبک های مختلف نقد

سر فصل:

- ❖ مطالعه و بررسی پیوندهای عمیق ادبیات و جامعه
- ❖ نقد و بررسی تأثیرات ادبیات بر جامعه و فرهنگ
- ❖ مطالعه نقد و زیبا شناسی
- ❖ مطالعه نقد و روانشناسی

کارشناسی زبان و ادبیات اردو

۸ - اقبال شناسی
اقبال کا خصوصی مطالعہ

مشخصات درس:

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: الزامی

پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

آشنایی با شخصیت، افکار، اندیشه ها و آثار و تصانیف فیلسوف بزرگ اسلامی علامہ مہر اقبال (رحمۃ اللہ علیہ) شاعر و فیلسوف شرقی۔

سر فصل:

- ❖ بررسی افکار و نظریات علامہ اقبال
- ❖ آشنایی دانشجویان با آثار و تالیفات ادبی علامہ
- ❖ نقد شعر فارسی اقبال و بررسی و مطالعه آثار علامہ کہ بہ زبان فارسی خلق شدہ اند
- ❖ مطالعہ اقبال بعنوان یکی از شخصیتہای بزرگ اسلامی
- ❖ مطالعہ کلیات و اشعار اردوی اقبال

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۱۲- ادبیات تطبیقی

تقابل ادب

مشخصات درس :

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : الزامی

پیش نیاز : ندارد

هدف درس :

آشنایی دانشجویان با شیوه ای جدید از تحقیقات ادبی بویژه تاثیرات زبان و ادبیات فارسی بر زبان و ادبیات اردو و موازنه این دو زبان در انواع ادبی

سر فصل :

- ❖ تعریف ادبیات تطبیقی
- ❖ تحقیق و تفحص درباره تاثیرات زبان و ادبیات فارسی بر زبان و ادبیات اردو از حوزه زبانی و زبان شناسی و ادبیاتی
- ❖ نقش زبان فارسی در تشکیل زبان اردو در هشت قرن اخیر
- ❖ تقابل و موازنه شعری بزرگ فارسی و اردو و بررسی تاثیرات پذیرفته شاعران بزرگ اردو از زبان فارسی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۱۳- انشاء ادبی
ادبی انشاء اور تحریریں

مشخصات درس:

تعداد واحد : ۲

نوع واحد: الزامی

پیش نیاز : ندارد

هدف درس :

پرورش توان و قدرت نگارش ادبی با اتکا بر قدرت تحلیل و نتیجه گیری

سر فصل :

- ❖ ارائه موضوعات و مضامین در قالب نگارش ادبی
- ❖ آشنایی با بخش قواعد و بکارگیری آن در نگارش ادبی
- ❖ مطالعه و بررسی عناصر و اجزای مضامین ادبی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۱۴- رساله

تهیسز

مشخصات درس :

تعداد واحد : ۴

نوع واحد : الزامی

پیش نیاز : روش تحقیق - نقد ادبی ۲

سر فصل:

- ❖ آشنایی با اصول رساله نویسی و تحقیق
- ❖ انتخاب موضوع و پیشنهاد طرح اولیه آن جهت تصویب در شورای گروه
- ❖ انجام مراحل مختلف پژوهش :
- ✓ تحقیقات کتابخانه ای - جهت گردآوری منابع و مطالب
- ✓ یادداشت برداری
- ✓ تنظیم و تدوین آنها
- ✓ نگارش رساله با رعایت کلیه اصول علمی و پژوهشی
- ✓ نگارش مقاله به زبان اردو

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۱۰ - غالب شناسی
غالب کا خصوصی مطالعہ

مشخصات درس:

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: اختیاری

پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

آشنایی با شخصیت، افکار و نظریات میرزا اسدالله خان غالب یکی از شعرا بزرگ اردو زبان

سر فصل:

- ❖ مطالعه آثار، احوال و افکار میرزا غالب
- ❖ بررسی آثار و تصانیف وی به زبان اردو
- ❖ بررسی آثار و تصانیف ایشان به زبان فارسی
- ❖ تحقیق و تفحص هر چه بیشتر دانشجویان در جهت آشنایی با غالب

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۹- مطالعه تخصصی میر سودا، ذوق و مومن
میر سودا، ذوق و مومن کا مطالعہ

مشخصات درس :

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : اختیاری

پیش نیاز : ندارد

هدف درس : آشنایی با شاعران تاثیر گذار در سیر غزل و قصیده

سر فصل :

❖ مطالعه غزلیات میر و مومن

❖ مطالعه قصاید سودا و ذوق

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۱۱ - مطالعه تخصصی مجید امجد، فیض، ناصر کاظمی و پروین شاکر
مجید امجد، فیض، ناصر کاظمی و پروین شاکر کا مطالعه

مشخصات درس:

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری

پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

آشنایی با شاهراان تاثیر گذار در شعر دوره معاصر

سر فصل:

- ❖ فیض احمد فیض و نهضت ادبی ترقی خواه
- ❖ مجید امجد و اسالیب شعری
- ❖ ناصر کاظمی و غزل اردو در برخورد با اوضاع اجتماعی
- ❖ پروین شاکر به عنوان شاعره در جامعه پاکستانی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۱۵- عروض و قافیه

عروض اور قافیه

مشخصات درس :

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : اختیاری

پیش نیاز : ندارد

هدف درس :

آشنایی با علم عروض و قافیه

سر فصل :

❖ مطالعه بحور و اوزان رایج در شعر اردو

❖ مطالعه تاثیر اردو از بحور و اوران هندی

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو :

۴ - متون ادبی منثور

افسانوی نثر

مشخصات درس:

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: اختیاری

پیش نیاز: ندارد

هدف درس: آشنایی مطالعه ادبی منثور از جمله داستانها، ناول ها، افسانه ها و نمایشنامه ها

سر فصل:

❖ بررسی، نقد و تحلیل آثار و تصنیفات شخصیت های ذیل:

✓ میر امن دهلوی

✓ رجب علی بیگ سرور

✓ مولوی نذیر احمد

✓ رتن ناتھ سرشار

✓ عبد الحلیم شرر

✓ میرزا احمد هادی رسوا

✓ پریم چند

✓ سید سجاد حیدر یلدرم

✓ غلام عباس

✓ امانت لکهنوی

✓ آغا حشر

✓ امتیاز علی تاج

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۷ - ادبیات منثور
اسالیب نثر اردو

مشخصات درس:

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: اختیاری

پیش نیاز: ندارد

هدف درس:

مطالعه و بررسی خصوصیات ادبی، روش ها و گرایشات نثر اردو از قرن ۱۸ به بعد

سر فصل:

- ❖ آشنایی با گرایشات موجود ادبی در نثر اردو قرن هیجدهم
- ❖ بررسی و مطالعه متون منثور ادبی، مذهبی، تاریخی و داستانی در قرن ۱۸

کارشناسی ارشد زبان و ادبیات اردو

۱۶- مطالعه نهضت های ادبی در اردو
اردو مین ادبی نهضت کا مطالعه

مشخصات درس :

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : اختیاری

پیش نیاز : ندارد

هدف درس :

آشنایی با سیر نهضت های ادبی در تاریخ ادب اردو

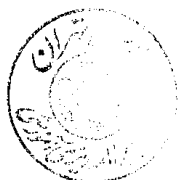
سر فصل:

❖ نهضت های ادبی در دوره کلاسیک

❖ نهضت های ادبی تا سال ۱۹۴۷

❖ نهضت های ادبی بعد از ۱۹۴۷ تا امروز

لازم به ذکر است که دانشجویان موظفند بطور مستقر (۲ ماه یکبار) گزارش تایپ شده از پیشرفت پژوهش خود را به استاد راهنما و مشاور بطور همزمان ارائه دهند.

فصل چهارم

منابع دروس

۱- ادبیات اردو در قرن بیستم

- اردو ادب بیسویں صدی مین: پروفیسر جمیل احمد انجم، ۲۰۰۳ - علمی کتب خانہ، لاہور
- تاریخ زبان و ادب اردو: پروفیسر جمیل احمد انجم، ۲۰۰۳ - علمی کتب خانہ، لاہور
- اردو ادب بیسویں صدی مین: ڈاکٹر محمد صادق، ۲۰۰۲ - علمی کتب خانہ، لاہور
- اردو ادب آزادی کی بعد: ڈاکٹر اعجاز حسین، ۱۹۹۸ - اساطیر، لاہور
- نئی ادبی رجحانات: ڈاکٹر اعجاز حسین، ۱۹۹۹، فکشن ہارس، لاہور
- جدید اردو ادب ۱۹۴۷ء کی بعد: ڈاکٹر محمد حسین، ۲۰۰۰، ادارہ مہلک اسلامی، لاہور

۲- نقد ادبی ۱

- علمی ادبی تنقید: ولید انور ولید، ۲۰۰۱، سنگ میل پبلیشر، لاہور
- اردو تنقید کا ارتقاء: ڈاکٹر عبادت بریلوی، ۲۰۰۲، الخلیفہ پبلیکیشن
- تنقیدی دبستان: ڈاکٹر سلیم اختر، ۲۰۰۰، فیروز سنٹر، لاہور
- اشارات تنقید: ڈاکٹر سید عبداللہ، ۱۹۹۸، مجلس ترقی ادب، کراچی

۳- شعر کلاسیک

- تاریخ ادب اردو: ڈاکٹر جمیل جالبی، ۱۹۹۲، قومی مقتدرہ زبان، لاہور
- تاریخ ادب اردو: ڈاکٹر سلیم اختر، ۱۹۹۷، سنگ میل پبلیشر، لاہور
- تاریخ ادب اردو: رام بابو سکسینہ، ۱۹۹۰، علمی کتب خانہ
- اردو کی کلاسیکی شاعری: جمعی از نویسندگان، ۲۰۰۲، تکبیر پریس، لاہور
- دلی کا دبستان شاعری: نورالحسن ہاشمی، ۱۹۵۸، انجمن ترقی اردو، ہند
- دبستان لکھنؤ: ڈاکٹر ابواللیث صدیقی، ۱۹۸۹، نصرت پبلیشر، لکھنؤ
- تاریخ قصائد اردو: سید جلال الدین، ۲۰۰۱، قومی مقتدرہ زبان، دہلی

- اردو کی تین مثنویان: خان رشید، ۱۹۷۷، ترقی اردو بورڈ، دہلی

۴- متون ادبی منشور

- وجہی سہ عبدالحق تک: داکٹر سید عبداللہ، ۱۹۸۳، قومی مقتدرہ زبان اسلام آباد
- سرسید اور ان کے نامور رفقاء: داکٹر سید عبداللہ، ۱۹۸۷، قومی مقتدرہ زبان اسلام آباد
- محاسن خطوط غالب: داکٹر غلامحسین ذوالفقار، ۱۹۸۲، بزم ادب اردو، لاہور
- ابوالکلام آزاد شخصیت اور کارنامہ: داکٹر محمد صادق، ۱۹۷۷، مکتبہ جامعہ دہلی، دہلی
- اردو میں سوانح نگاری: داکٹر سید علی شاہ، ۱۹۹۱، شیخ مبارک علی تاجر کتب، لاہور
- اردو ادب میں طنز و مزاح: داکٹر وزیر آغا، ۱۹۹۴، سنگ میل پبلیشر، لاہور
- پطرس ایک مطالعہ: کرنل غلام سرور، ۱۹۸۸، قومی مقتدرہ زبان، اسلام آباد
- اردو ادب میں سفرنامہ: داکٹر انور سدید، ۲۰۰۲، قومی مقتدرہ زبان، اسلام آباد
- خاکہ نگاری: داکٹر بشیر سیفی، ۱۹۷۸، قومی مقتدرہ زبان
- اردو نثر کا فنی ارتقاء: داکٹر فرمان فتحپوری، ۱۹۹۹، فیروز سنز، لاہور

۵- روش تحقیق

- اردو میں فنی تدوین: مجموعہ مقالات، ۱۹۹۳، قومی مقتدرہ زبان، اسلام آباد
- تحقیق کا فن: داکٹر گیان چند جین، ۲۰۰۲، قومی مقتدرہ زبان، اسلام آباد
- فن تحقیق: شاہد علی، ۲۰۰۳، القمر انٹرنیٹرز، لاہور

۶- نقد ادبی ۲

- علمی ادبی تنقید: ولید انور ولید، ۲۰۰۱، سنگ میل پبلیشر، لاہور
- اردو تنقید کا ارتقاء: داکٹر عبادت بریلوی، ۲۰۰۲، الخلیفہ پبلیکیشن
- تنقیدی دبستان: داکٹر سلیم اختر، ۲۰۰۰، فیروز سنز، لاہور
- اشارات تنقید: داکٹر سید عبداللہ، ۱۹۹۸، مجلس ترقی ادب، کراچی

۷- ادبیات منثور

- اردو داستان: داکٹر سہیل بخاری، ۱۹۹۸، مجلس ترقی ادب، لاہور
- باغ و بہار کا تنقیدی و کرداری مطالعہ: زہرہ معین، ۲۰۰۰، علمی کتب خانہ، لاہور
- اردو افسانہ نگاری کی رجحانات: داکٹر فردوس انور قاضی، ۲۰۰۲، فیروز سنز، لاہور
- اردو اور افسانہ کی تنقید: داکٹر عبادت بریلوی، ۱۹۹۵، قومی مقتدرہ زبان، اسلام آباد
- اردو ڈرامہ کا ارتقاء: عشرت رحمانی، ۱۹۹۷، سنگ میل پبلیشر، لاہور
- اردو ناول بیسویں صدی میں: عبدالسلام، ۲۰۰۱، بزم ادب اردو، لاہور

۸- اقبال شناسی

- اقبال کی شخصیت اور شاعری: پروفیسر حمید احمد خان، ۲۰۰۲، علمی کتب خانہ، لاہور
- اسلامی تصوف اور اقبال: داکٹر ابوسعید نورالدین، ۲۰۰۳، الخلیفہ پبلیکیشن، لاہور
- اقبال چند نئے مباحث: داکٹر تحسین فراقی، ۲۰۰۲، علمی کتب خانہ، لاہور
- روایات اقبال: داکٹر محمد عبداللہ جفتائی، ۲۰۰۱، اقبال اکادمی، پاکستان
- فروغ اقبال: داکٹر افتخار احمد صدیقی، ۱۹۹۹، مجلس ترقی ادب، کراچی
- تنویر اقبال: داکٹر عبدالمنفی، ۲۰۰۰، مقتدرہ قومی زبان، اسلام آباد
- جہات اقبال: داکٹر تحسین فراقی، ۲۰۰۱، علمی کتب خانہ، لاہور
- اقبال شاعر اور فلسفی: سید وقار عظیم، ۱۹۹۸، انجمن ترقی ادب، لاہور
- اقبال مجدد عصر: داکٹر سہیل بخاری، ۱۹۹۶، اقبال اکادمی، پاکستان
- اقبال کی اردو نثر (ایک مطالعہ): زبیب النساء، ۲۰۰۰، سنگ میل پبلیشر، لاہور

۹- نقد ادبی ۳

- علمی ادبی تنقید: ولید انور ولید، ۲۰۰۲، علمی کتب خانہ، اردو بازار، لاہور
- اردو تنقید کا ارتقاء: داکٹر عبادت بریلوی، ۲۰۰۳، فیروز سنز، لاہور
- تنقیدی دبستان: داکٹر سلیم اختر، ۲۰۰۱، انجمن ترقی ادب، لاہور
- اشارات تنقید: داکٹر سید عبداللہ، ۲۰۰۲، مقتدرہ قومی زبان، اسلام آباد

۱۰- غالب شناسی

- عظمت غالب: داکٹر عبدالغنی، ۱۹۹۸، فکشن ہاؤس، لاہور
- غالب فکر و فرهنگ: داکٹر تحسین فراقی، ۲۰۰۱، القمر انٹر پریزز، لاہور
- غالب کا ذوق تماشا: داکٹر وزیر آغا، ۱۹۹۸، مکتبہ اہل قلم، اردو بازار، لاہور
- اردوٹ معلیٰ: میرزا اسداللہ خان غالب دہلوی، ۲۰۰۲، فیروز سنز، لاہور
- پنج آہنگ: میرزا اسداللہ خان غالب دہلوی، ۱۹۹۴، مقتدرہ قومی زبان، اسلام آباد
- تنقید غالب: (مجموعہ مقالات) داکٹر ام. ایس. اکرام، ۱۹۹۱، نصرت پبلیشرز، لکھنؤ
- غزلیات اردو: میرزا اسداللہ خان غالب دہلوی، ۲۰۰۱، شیخ مبارک علی تاجر، لاہور
- غزلیات فارسی: میرزا اسداللہ خان غالب دہلوی، ۲۰۰۰، علمی کتب خانہ، لاہور

۱۱- شعر معاصر

- چند نثر اہم شاعر: داکٹر خواجہ زکریا، ۲۰۰۱، جامعہ علمی کتب، اردو بازار، لاہور
- اردو ادب بیسویں صدی مین: پروفیسر جمیل انجم، ۲۰۰۳، علمی کتب خانہ، لاہور
- نقوش (مجموعہ مقالات): محمد طفیل، ۱۹۹۵، الخلیفہ پبلیکیشن، لاہور
- جدید شاعری: عبادت بریلوی، ۲۰۰۳، قومی مقتدرہ زبان، اسلام آباد
- ن.م. راشد ایک مطالعہ: داکٹر جمیل جالبی، ۲۰۰۰، فیروز سنز، لاہور
- مجید امجد: حکمت ادیب، ۱۹۹۷، ادارہ معارف اسلامیہ، لاہور

۱۲- ادبیات تطبیقی

- تأثیر زبان فارسی بر اردو: دکتر صدیق شبلی، ۱۹۹۵، قومی مقتدره زبان، اسلام آباد

۱۳- انشاء ادبی

- ارائه لیکچر از طرف مدرس می تواند به عنوان رفرنس و مأخذ قرار گیرد.
- مدرس مختار است که با پیشنهاد خود جهت تدریس بخش قواعد و نگارش ادبی منابع معرفی نماید.

مقالات ادبی نیز جهت بررسی و تجزیه و تحلیل می تواند بعنوان مأخذ مورد استفاده قرار گیرد.

الف) کادر هیات علمی تمام وقت در مهرماه ۱۳۸۳

ردیف	نام گروه آموزشی	تعداد مربی	تعداد استادیار	تعداد دانشیار	تعداد استاد	جمع
۱	علوم پایه	۲۶	۸۲	۲۴	۲۶	۱۵۸
۲	علوم انسانی	۸۴	۲۹۹	۱۰۸	۶۶	۵۵۷
۳	فنی و مهندسی	۴۶	۱۳۹	۶۹	۲۲	۲۷۶
۴	کشاورزی	۶۱	۱۲۳	۴۹	۳۸	۲۷۱
۵	دامپزشکی	۹	۵۵	۲۵	۱۰۸	۱۰۸
۶	هنر	۳۹	۳۳	۱۶	۹۵	۹۵
	جمع	۲۶۵	۷۳۱	۲۹۱	۱۴۶۵	۱۴۶۵

ب) تعداد رشته‌های تحصیلی دایر

ردیف	گروه آموزشی	کاردانی		کارشناسی		ارشد	دکتری	جمع
		روزانه	شبانه	روزانه	شبانه			
۱	علوم پایه	-	-	۱۷	۱	۳۱	۱۹	۶۸
۲	علوم انسانی	-	-	۵۶	۳۸	۷۷	۴۲	۲۱۳
۳	فنی و مهندسی	-	-	۲۸	۲	۵۹	۱۲	۱۰۱
۴	کشاورزی	-	-	۲۴	۷	۴۰	۲۴	۹۵
۵	دامپزشکی	-	-	۱	۰	۱	۱۶	۱۸
۶	هنر	-	-	۱۶	۰	۱۲	۴	۲۲
	جمع	-	-	۱۴۲	۴۸	۲۲۰	۱۱۷	۵۲۷

ج) جمعیت دانشجویی (ثبت نام شده)

ردیف	گروه آموزشی	کاردانی		کارشناسی		ارشد	دکتری	جمع
		روزانه	شبانه	روزانه	شبانه			
۱	علوم پایه	-	-	۱۶۶۱	۱	۵۲۶	۲۳۶	۲۴۰۴
۲	علوم انسانی	-	-	۶۸۳۶	۳۴۳۲	۲۵۳۲	۸۶۰	۱۳۶۶۰
۳	فنی و مهندسی	-	-	۳۶۵۴	۳	۱۴۸۸	۲۵۶	۵۴۰۱
۴	کشاورزی	-	-	۲۱۶۵	۵۹۴	۹۲۴	۳۳۴	۴۰۱۷
۵	دامپزشکی	-	-	۲۳	۰	۴۰۲	۱۷۱	۶۱۶
۶	هنر	-	-	۱۵۸۴	۰	۵۱۶	۵۰	۲۱۵۰
	جمع	-	-	۱۵۹۱۳	۴۰۳۰	۶۳۸۸	۱۹۰۷	۲۸۲۲۸

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲

شماره ۲۲/۲۶۴۹

بیوست

بیت عالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۲/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری رویه‌های آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیرضرور و ادغام شاخه‌ها در بعضی از رشته‌های تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو می‌گردد.

- ۱- دوره‌های کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
- ۲- دوره‌های کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشته‌های مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)
- ۳- دوره‌های کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد
- ۴- دوره‌های کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختتامی به پایان نامه دارد).
- ۵- دوره‌های کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد
- ۶- دوره‌های دکتری Ph. D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۲۰ واحد می‌تواند اختتامی به رساله داشته باشد.

براینصورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامه‌های مصوب رشته‌های مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضرور، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقلیل واحدها و برنامه‌های جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۲-۷۳ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۳ نیز می‌توانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، براینصورت تطبیق واحدها و نوسان با برنامه‌های جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا کمیته‌های تحصیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای صادره جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به برهان اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمنداست به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم ناشینی

مدیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بسم تعالی

تاریخ ۱۳۷۴/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۲/۲۶۶۳

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۲۳

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند بر اساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی و با سه ذی ربط و با رعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدهای در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در شمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
 - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
 - ب: در سببهای جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان درس‌ها را قبلاً گذرانده است، بر اساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
 - ج: گذراندن درس‌هایی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
 - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۴/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مقرر جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۲۳ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد تصحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمائید به واحدهای مجری ابلاغ نماید.

سید محمد کاظم نائینی

دانشیار عالی برنامه ریزی